

Nyau-Lay-Byin Nu Maria a Labau Lam (daw 7)

Nawku hpung a labau lam hpe hkap madat la na ten bai du wa magang nga sai hte rau daini na lamang hta, Ya ten Singapore mundan kaw magam bungli galaw shakut nga ai Julia Labang Tawm Num hpyi shawn da ai, Yangon Sasana, **Nyau-lay - byin** mare na, **Lourdes** Nu Maria Lung pu byin pru wa ai lam hte seng nna, Wa Jau Simon Thin Mg ka lajang da ai hta na, yawng a matu akyu tai u ga yaw shada let, matut gam garan ya mayu n ngai.

Nu wa hpu nau ni, maigan sasana Jau rai nga ai **Wa Jau G. Cance** gaw, Madu a shaning (**1901**) ning hta, Shew Chyin mare a dingda maga na Kwin-Sik mare makau **Nga-pyaw-taw** mare hta Sasana magam hpe shakut hpang wa sai. Shingrai, Thaung-ngu kawn htawt sit wa ai Karen Myusha n kau mi Kahtawlik makam masham de shang wa sai lam lai sai lamang hta na la lu saga ai rai nga ai. Ndai Karen Myusha nkau gaw, Thaung-nyu mare de bai nhtang htawt sit mat wa ma ai lam chye lu ai. Thaung-nyu mare de garai ndu shi yang, **Pin-ga-du** ngu ai mare kaw nkau hkring ngam mat ai nga ma ai. Mai gan sasana Jau ni, **Nga-pyaw-taw** ngu ai mare kaw sasana magam gun hpai ai (**2**) ning na ai hpang, Jau ni hkamja lam ningra wa ai lam chye lu ai. Hpa majaw nga jang, dai Nga-pyaw-taw mare gaw, hkali hka waw grai sawng ai shara re majaw, Jau ni hkali machyi hkrum nna, ndai mare hpe tawn da kau ra masai. Jau ni a shakut shaja ai a majaw, Madu a shaning (**1913**) ning aten du hkra Kahtawlik Nawku hpung masha ni marai (**175**) ram du sai lam labau shang rai nga sai re.

Matut nna, Jau ni gaw, Nga-pyaw-taw mare kawn tsawm ra tsan ai **Chya-chaung** ngu ai mare de sasana shang na matu lajang hpang wa sai. Dai mare de shawng ning nan Wa **Jau Mee-Nyo** sasana shang nhtawm me, buga masha ni hpe zinlum nga nu ai. Shingrai, dai mare kahtawng na, Bum yi hkyen sha ai Karen myusha marai (**12**) Kahtawlik makam masham de shang wa sai lam Jau a labau hta matsing da nga ai. Lak lai ai langai gaw, Asak (**70**) ning hpring sai mare salang wa hkum nan, makam masham hpe hkap la nna, Kahtawlik hpung masha langai byin tai wa sai rai nga ai. Shingrai, Jau gaw, dai mare kaw Nawku Jawng langai mi gaw gap ya nu ai. Dai hpang RCM laika sharin jawng htap (**2**) nta hte mama ni nga na jawng langai mi hpe mung gaw gap da lu nu ai. Nu wa ni, Wa Jau M. Mignot gaw, Nyau Lay Bin Jawng wang a dingda maga de lamu ga langai mi hpe (**1895**) ning hta mari la nhtawm me, dai shara hpe lup wa shara masat la nu ai. (**1908**) ning hta dai lamu ga a sinpraw maga de lamu ga bai jat mari la nhtawm me, dai lamu ga hpe mung lup wa hku nna sha bai gahtap jat la lu sai. Shingrai, dai lamu ga lahkawng pawng yang **0.9643 Eka** rai nga ai. Ndai lamu ga hpe (**1928**) ning hta wang shakum kum la lu sai. Jau gaw, dai lamu ga yawng hpe wang nkum ai sha, **0. 8980 Eka** hpe sha wang kum nna, ngam ai hpe hpu nau Hkristian makam masham wuhpung ni hpe lup wa shatai na matu san da ya nu ai.

Dai lamu ga hpe hpu nau Hkristian hpung masha ni hpe alu jaw sai rai nga ai. Nu wa ni, ya daini na ten anhte yawng mu mada lu nga ai, Nyau Lay Byin mare na mung shawa tsi rung kaba gaw gap da ai shara hte, de a shawng na lup wa shara ni gaw, Wa Jau M. Mignot jaw da ai lamu ga shara nan rai nga mali ai re. Madu a shaning (1912) ning hta Wa Jau Micheal Mee Nyo gaw, Nyau Lay Byin sasana a Hpa-do ngu ai mare kahtawng de sa nna sasana shang hpang sai. (1915) ning June shata (9) ya shani saradaw Provost mying hte nawku jawng lamu ga hku nna, (1.45) Eka hpe mari la lu sai. Shaning ten loi na ai shaloi, jawng wang a sinpraw maga de (7.75) Eka ram hpe mung Jawng wang hku nna mari la lu sai lam labau shang rai nga mali ai. Anhte Myanmar Mungdan de du shang wa ai Pin-tit myusha Jau ni gaw, Sasana hta ra ai lam shagu hta garum na matu, tinang du ai shara hta lamu ga sun wang ni mari nhtawm me, bungli nlu ai masha ni hpe hkai lu hkai sha rem lu rem sha magam hpe sharin ya nna galaw shangun sai. Shingrai, dai kahtawng shara ni gaw gau ngwi ngwi Kahtawlik nawku hpung masha ni nga ai kahtawng mare byin tai wa sai lam labau shang rai nga sai. Bai, English Asuya mung, ya na zawn hkai lu hkai sha rem lu rem sha magam hpe n gun jaw ai re majaw, mahkawng gumhpraw ni mung lu shajang nga masai.

Ya na zawn mahkawng gumhpraw ni hpe zing da na gumhpraw dum ra ai lam myit lu manu ai. Dai majaw, India mungdan na Chit-ti ni hpe shaga la nna, gumhpraw dum magam bungli galaw shangun masai. Nnan daw hta ndai magam bungli grai awng dang ai raitim, hpang daw de gaw, masu magaw hte gumhpraw hkoi shap nna bai njaw re ai a majaw, hkrat sum ai lam law law rai wa sai. Gumhpraw hkoi la ai ni mung, loi loi hte hkoi, loi loi hte jai lang kau rai nna, gumhpraw bai n lu wa, rai nga masai. Jau ni hpe mung gumhpraw grai lu ai sahti zawn nawn wa nna, Jau ni kaw lagut da-mya mya, gashun la, byin wa sai. Dai hta n ga, Jau ni hpe n ju ndawng byin wa ma ai da. Lani mi na ten, nmyit mada ai sha, (1927) ning **April** Shata (11) ya shani, Yangon sasana a **Ma-u-pin** mare na Jau nga nta kaw, **Wa Jau Chagnot** hpe nhtu hte (20) lang tup galun da ai hpe mu manu ai. Jau gaw, ya na zawn lagut damya ni a lata hte nsa hti mat sai lam ya daini du hkra labau hta matsing da ai hpe chye lu nga mali ai nu wa ni. Bai nna, **Wa Jau Mignot** mung **hpa-do** mare kawn Nyau Lay Byin de wa ai lam na, **Zi-kung** mare a Chaung mahkrai makau kaw adup abyen, lawm sa ai rai ni yawng gashun la mat wa ma ai hpe hkrum nu ai. Bai (1936) ning **August** shata (15) ya shani hta mung lai sai ten Nyau Lay Byin sasana a ningtau jau rai nga ai **Wa Jau X. Boulanger** mung Maw Lamyaing **San Patrick** Jawng wang hta nhtu hte galun hkrum nna si mat wa sai lam labau hta ka matsing da ai hpe gam garan ya let ngam nga ai daw hpe du na lamang hta bai hkap madat la nga ga.